

Σταθμοί της νομισματικής ιστορίας του Βυζαντίου (Αμαλία Κ. Ηλιάδη, Φιλολόγος - Ιστορικός)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=28738>]

Η νομισματική ιστορία του Βυζαντίου μπορεί να διαιρεθεί σε τέσσερις περιόδους.

1η Περίοδος: Από τον Αναστάσιο Α΄(491-518) μέχρι τα μέσα του 8ου αιώνα.

Την περίοδο αυτή οι χρυσές νομισματικές εκδόσεις αποτελούνται:

- από τον σόλιδο που ισούται με 1/72 της Ρωμαϊκής λίτρας, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί στα χρόνια του Μεγάλου Κωνσταντίνου.
- από τις δύο υποδιαιρέσεις του: το σεμίσιον και το τρεμίσιον, που αντιστοιχούν στο μισό και το τρίτο του σόλιδου. Οι αργυρές κοπές μέχρι το πρώτο τέταρτο του 7ου αιώνα έχουν αναμνηστικό χαρακτήρα. Το 615 ο αυτοκράτορας Ηράκλειος εισάγει για πρώτη φορά το εξάγραμμο, ένα βαρύ ασημένιο νόμισμα, το οποίο καθιερώνεται στις κρατικές πληρωμές. Μετά το 681 το εξάγραμμο περιορίζεται σε κοπή αναμνηστικού χαρακτήρα, ενώ εξαφανίζεται εντελώς στις αρχές του 8ου αιώνα. Ο 6ος αιώνας μπορεί να χαρακτηριστεί ως η πιο σημαντική περίοδος στη εξέλιξη του χάλκινου νομίσματος. Αντίθετα ο 7ος αιώνας χαρακτηρίζεται από μια παρακμή στις κοπές των χάλκινων νομισμάτων.

2η Περίοδος: Από τα μέσα του 8ου αιώνα μέχρι τα τέλη του 11ου αιώνα.

Κύριο χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι η μείωση των νομισματικών υποδιαϊρέσεων. Στα χρόνια της βασιλείας του νικηφόρου Φωκά (963-969) εμφανίζεται ένα νέο χρυσό νόμισμα, το λεγόμενο τεταρτηρό ίδιο σε σχήμα και εμφάνιση με το κανονικό νόμισμα αλλά λίγο ελαφρύτερο από αυτό. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο αυτής της περιόδου είναι ότι ύστερα από 7 αιώνες περίπου το παραδοσιακό χρυσό βυζαντινό νόμισμα, ο κωνσταντίνιος σόλιδος, χάνει το κύριο χαρακτηριστικό του γνώρισμα, την καθαρότητα των 24 καρατίων σε πολύτιμο μέταλλο. Ήρθε η στιγμή της υποτίμησης του χρυσού βυζαντινού νομίσματος, μια υποτίμηση που θα πρέπει να θεωρηθεί ως το αποτέλεσμα πολλών παραγόντων και -όπως έχει διατυπώσει η Morrison- θα πρέπει να χωριστεί σε δύο φάσεις. Στη φάση της ελεγχόμενης υποτίμησης (1024-1071) και στη φάση της καταστροφικής υποτίμησης.

3η Περίοδος: Από τη βασιλεία του Αλεξίου Α΄ (1081-1118) μέχρι το τέλος του 13ου αιώνα.

Σημείο έναρξης αυτής της περιόδου θεωρείται η μεγάλη νομισματική μεταρρύθμιση του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού το 1092. Το υπέρπυρο παίρνει τη θέση του παλιού νομίσματος του λεγόμενου ιστάμενον. Έχει το βάρος του παλιού νομίσματος αλλά η καθαρότητα σε πολύτιμο μέταλλο είναι μικρότερη. Το πρώτο είναι τραχύ, από ήλεκτρο, ένα νόμισμα από κράμα χρυσού και αργύρου. Το δεύτερο είναι το τραχύ από κράμα, ένα νόμισμα από κράμα χαλκού και αργύρου.

4η Περίοδος: Από το 1261-1453. η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την έλλειψη χρυσών νομισμάτων και τις τελευταίες κοπές υπέρπυρου που χρονολογούνται γύρω στο 1350.

Το 1294 ο Ανδρόνικος Β΄ και ο Μιχαήλ Θ΄ καθιερώνουν το λεγόμενο βασιλικό νόμισμα το οποίο είναι ίδιο με τα ασημένια δουκάτα. Αποτελείται από καθαρό ασήμι και έχει επίπεδο σχήμα. Την περίοδο 1330-1340 το βάρος του νομίσματος αυτού ελαττώνεται και τον 14ο αιώνα τη θέση του την παίρνει ένα καινούργιο αργυρό νόμισμα το σταυράτο. Ταυτόχρονα συνεχίζουν να κυκλοφορούν νομίσματα από κράμα και χάλκινα.

[Συνεχίζεται]